

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z wniosku M. W. M. spółka jawna z siedzibą w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w P.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 marca 2020 r.,
zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala zażalenie,

**2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego się kwotę
900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w
postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z dnia 18 listopada 2019 r., w sprawie z odwołania M. W. M. Sp. jawna w G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń, (...) Oddział w P. o składki, ustalił na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.860,08 zł i odrzucił skargę kasacyjną organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2019 r., mocą którego częściowo uwzględniono apelację odwołującej się i zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 24 stycznia 2018 r. oraz poprzedzającą go decyzję

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w P., przez stwierdzenie, że M. W. M. nie posiada zadłużenia wobec organu rentowego z tytułu nieopłaconych składek na: ubezpieczenie społeczne od grudnia 2006 r. do marca 2012 r., zdrowotne od stycznia 2007 r. do listopada 2009 r., Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od grudnia 2006 r. do lutego 2009 r., oddalając jednocześnie apelację w pozostałym zakresie.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Po złożeniu skargi kasacyjnej Sąd odwoławczy w trybie art. 25 § 1 k.p.c. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.860,08 zł. Jednocześnie Sąd wskazał, że do tej wartości nie wlicza się odsetek, gdyż nie doszło do ich kapitalizacji (nie zostały obliczone kwotowo) i są dochodzone obok roszczenia głównego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2007 r., III ZP 16/97, OSNP 1998 nr 7, poz. 204).

Z tych przyczyn orzekł w myśl art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości zażaleniem pozwany, wskazując na naruszenie: (-) art. 398⁶ § 2 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.860 zł w oparciu o art. 25 § 1 k.p.c., mimo że organ rentowy wskazał wartość w wysokości 13.383 zł; (-) art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300, dalej ustawa systemowa), przez jego niezastosowanie, chociaż ten przepis uprawnia wliczanie do wartości przedmiot sporu (zaskarżenia) odsetek za zwłokę, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych.

Mając powyższe na uwadze, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenie odwołujący się wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego nie została wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia. Dlatego słusznie skarżący został wezwany do uzupełnienia tego braku wraz z obowiązkiem wskazania sposobu wyliczenia

spornej kwoty (k-129 akt). W odpowiedzi na wezwanie pełnomocnik organu rentowego podał, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 13.383 zł, a sposób obliczenia obrazował załącznik do pisma (k-133). Z niego wynika, że należności z tytułu składek i odsetek na dzień wydania decyzji wynoszą: na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych 5.595 zł oraz odsetki 5.344 zł, na ubezpieczenie zdrowotne 1.121,14 zł plus odsetki w kwocie 1.035 zł oraz na Fundusz Pracy i Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 143,80 zł i odsetki w kwocie 132 zł.

Mając powyższy obraz na względzie, Sąd Apelacyjny słusznie podjął kroki w celu ustalenia rzeczywistej wartości przedmiotu zaskarżenia. Po pierwsze, zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych z zastrzeżeniem, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Przedmiotowa sprawa ma bezspornie charakter majątkowy. Po drugie, w myśl art. 398²¹ k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym ma odpowiednie zastosowanie art. 368 § 2 k.p.c., który odsyła do mechanizmu uregulowanego w art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. Tym samym sąd drugiej instancji, w ramach badania warunków formalnych skargi kasacyjnej, może sprawdzić czy wartość przedmiotu zaskarżenia podana w skardze kasacyjnej jest zgodna z zasadami jej ustalenia określonymi w tych przepisach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997 nr 11, poz. 180).

Po trzecie, ustalenie zaległych składek i domaganie się od nich odsetek nie wpływa na wartość przedmiotu zaskarżenia, bowiem zgodnie z art. 20 k.p.c. do wartości przedmiotu sporu nie wlicza się odsetek, pożytków i kosztów żądanych obok roszczenia głównego. Stąd zasadnie Sąd odwoławczy powołał pogląd wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 1999 r., III CZP 12/99 (OSNC 2000 nr 1, poz. 1), który wyjaśnia mechanizm obliczający wartość przedmiotu zaskarżenia. Klarowne jest, że dopiero żądanie odsetek od innej sumy niż należność główna stanowi samodzielne roszczenie i wartość tych odsetek może być dopiero doliczona do należności głównej (zob.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 13/10, LEX nr 1360221).

Po czwarte, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹, art. 477¹⁴ k.p.c.). Zatem dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego miarodajna jest wyłącznie wartość przedmiotu podlegającego rzeczywistemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu, co wyklucza dowolność stron przy jej oznaczaniu. Sąd drugiej instancji nie tylko jest uprawniony, ale i zobowiązany do sprawdzenia - w razie wątpliwości - wskazanej w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia. Uprawnienie sądu obejmuje nie tylko skontrolowanie danych składających się na tę wartość, lecz także sposobu jej obliczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UZ 1/11, LEX nr 846597).

Resumując powyższe, nie można zgodzić się z poglądem organu rentowego, że standardy obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia – w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych – określa art. 32 ustawy systemowej. Przede wszystkim jest to przepis prawa materialnego, który przewiduje, że do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne. Analiza gramatyczna powołanej normy w żaden sposób nie wchodzi w interakcję z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, bowiem pełni inną funkcję i ma inny cel. Należy zauważyć, że sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych jest sprawą cywilną (art. 1 k.p.c.) od momentu skierowania jej na drogę postępowania sądowego i ten reżim wyznacza standard procedowania. Oceny tej nie zmienia charakter spornych należności (publicznoprawne), gdyż mechanizm obliczania wartości przedmiotu zaskarżenia jest wspólny. Owszem mogą zaistnieć wątpliwości co do charakteru konkretnej należności (na przykład dodatkowa opłata z art. 24

ustawy systemowej), lecz tego rodzaju problem w sprawie nie występuje, gdyż spór dotyczy składek i odsetek. Idąc dalej, zasady ustalania składek na ubezpieczenie społeczne reguluje rozdział 3 ustawy systemowej, przewidując ich obliczenie według stopy procentowej. W art. 23 ust. 1 omawianej ustawy przewidziano także zasadę, że od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 900). Przeto organ rentowy może dochodzić od płatnika składek należności z tego tytułu wraz z odsetkami. Ten model nie stanowi zaś *lex specialis* do art. 20 k.p.c. Ustawa systemowa adresowana jest do uczestników stosunków z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. Jeżeli ich interesy są przeciwne, dochodzi do sporów między tymi stronami i uruchomione zostaje postępowania odwoławcze od decyzji organu rentowego, to z chwilą wszczęcia postępowania sądowego wyłączną domeną regulującą tryb działania są przepisy k.p.c. To one wyznaczają – z punktu widzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej – reguły obliczania wartości przedmiotu zaskarżenia, a zatem działania Sądu Apelacyjnego były prawidłowe.

Sąd drugiej instancji nie naruszył też art. 398⁶ § 2 k.p.c. Z uchybieniem temu przepisowi mielibyśmy do czynienia w razie odrzucenia skargi kasacyjnej w sprawie, w której wartość przedmiotu zaskarżenia byłaby wyższa niż 10.000 zł. Tymczasem powyższe argumenty dowodzą jednolicie, że organ rentowy wywiódł skargę kasacyjną w sprawie o wartości poniżej progu minimalnego. Z tych przyczyn jego zażalenie podlega oddaleniu z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach orzeczono w myśl art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.